

بسمه تعالی

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی مفاهیم، ویژگی ها، پیامدها و کارکردهای امید و آرزو و تفاوت آن دو از دیدگاه امام علی (ع) است. این پژوهش از جمله طرح های کیفی به شمار می رود، که به شیوه (تحلیلی - اسنادی) صورت می گیرد و در آن به تحلیل محتوای آموزه های امام علی (ع) پرداخته می شود. در روند این تحقیق برای شناخت بهتر موضوع به تبیین امید و آرزو پرداخته شده و امید و آرزو با مفاهیم مرتبط با آن، امید در روان شناسی، منشأ آن دو، ویژگی ها، اقسام و متعلقات امید و آرزو بیان می گردد، سپس کارکردها، پیامدها، آسیب شناسی امید و آرزو و راه های کنترل طول امل و اشتراکات و تمایزات امید و آرزو بررسی می گردد. یافته های پژوهش مبین آن است که اگر زیر بنای امیدها و آرزوها بر مبنای اطاعت از خداوند پی ریزی شوند، کمال و سعادت انسان را به همراه دارند و اگر امیدها و آرزوها در جهت رسیدن به لذت های مادی باشند، موجب شقاوت آدمی خواهند شد. هم چنین درباره تفاوت این دو باید گفت امید، انتظار رسیدن به امر مطلوبی در آینده است، که بیشترین مقدمات آن توسط فرد امیدوار فراهم می شود؛ اما آرزو، چشم داشتی است، که بخشی از مقدمات آن فراهم شده و برخی فراهم نشده است، بنابراین امید عقلانی تر و قابل دسترس تر از آرزوهاست و اگر آرزو به امید تبدیل شود، سازنده بوده و سعادت انسان را به همراه دارد، اما اگر کنترل نشود، گسترش یافته و تبدیل به طول امل شده، عامل هلاکت و نابودی انسان می شود.

واژگان کلیدی: امید (رجاء، حسن الظن)، آرزو (امل، تمنی)، انتظار، طمع، خوف

Abstract

The aim of this research is to survey the concepts, properties, issues and functions of desire and hope and to determine their difference from the viewpoints of Imam Ali (AS). This research is one of the qualitative plans which is done by an analytical-documentary method and lessons of Imam Ali (AS) are analyzed in this research. Desire and hope not only are revealed during this research in order to better understanding, but also their relevant concepts, hope in psychology, their origins and properties, variations and their appurtenance are illustrated. Then, the functions and issues of hope and desire, their dangers and also the ways of controlling them are investigated. The results show that, if hope and desire are based on God abiding, they result in paradise and perfection and in contrary to this, if they are based on materials, result in human's misfortune. It should be mentioned about their difference that, hope is the prospect of a favorable issue in future which its greatest preliminary are prepared by the hopeful man; On the other hand, desire is the outlook which its preliminary are prepared, partly. So, the hopes are more intellectual and accessible compared with desires and whenever desire changes to hope, it will be more effective and results in paradise. In contrast to that, if it is not been controlled, it will develops and become a factor of human's misfortune and ruin.

Key words: Hope (Intention, Hosn O Al-Zan), Desire (Ambition, wish), prospect, Avarice, Scare

الملخص :

يهدف هذا البحث إلى معالجة مفاهيم و خواص و حصيلة الرجاء و الأمل و فروقهما في ظل آراء أمير المؤمنين علي(٧)، و يعتبر هذا البحث من حيث معالجته من قبيل التصميمات الكيفية و يحلّ فيه إحتواء تعليمات أمير المؤمنين عليه السلام كما يقوم سيره بتصريح الرجاء و الأمل بأفضل التعاريف و يصرح الرجاء و الأمل بمفاهيمهما المختصة كالرجاء عند علم النفس وأصول و خواص و أقسامهما و الشؤون المرتبطة بهما ، ثم يحقق حول نتيجة و مآثرهما و معرفة أقاتهما إضافة إلى طرق مراقبة طول الأمل و تشابهات و تفاوتات هما . و تعالج نتائج البحث شتي الأمور مثل : إذا بني أساس الرجاء و الأمل علي طاعة الله سيّبا كمال الإنسان و سعادته و إذا كان أساسهما علي لذات مادية ما، تبعته شقاوته و هلاكه كما يمكن القول بأنه ليس الرجاء إلا نيل المطلوب الذي قد أعدد بعض مقدماته الراجي و لكن الأمل هو النظرة التي قد أعدد بعض مقدماتها فقط . إذن الرجاء يؤثر الأمل لأنه كان في متناول اليد و إذا حوّل الأمل إلي الرجاء يُحصل علي نتيجة فاعلة و تعقبها سعادة الإنسان و أما إذا لم يراقب الأمل ببذل إلي طول الأمل و هلاك الإنسان و فنائه .

كلمات الأصلية: الرجاء و حسن الظن و الأمل و التمني و الإنتظار و الطمع و الخوف .